

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора педагогічних наук, доцента, **Жукової Оксани Анатоліївни**
про дисертацію **Чень Цзін**

«Патріотичне виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми наукової роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами.

Однією з проблем освіти є визначення стратегії виховання особистості школярів, зокрема, патріотичне виховання сприяє розвитку високого рівня патріотичних почуттів, збереженні культурних цінностей свого народу, його історико-культурних надбань і традицій, готовності до виконання громадянського та конституційного обов'язку. Одним із ефективних засобів формування патріотичного виховання є мистецтво, яке має унікальні можливості впливу на особистість і здатне змінити свідомість людини. Формування патріотичного виховання як важливої мети держави може розкритись тільки через чітке виконання умов та побудови системи патріотичного виховання у країні. Одним зі стратегічних напрямів «Національної стратегії розвитку освіти в Україні» виступає побудова ефективної системи національного виховання, розвитку і соціалізації дітей та молоді. Важливим щодо нашого дослідження є у документі те, що виконання зазначеного завдання передбачається через посилення впливу літератури та мистецтва на виховання і розвиток дітей та молоді.

У рецензованій роботі переконливо обґрунтовано актуальність обраної теми, чітко визначено науковий апарат дослідження. Зміст роботи відповідає поставленим завданням, а суть досліджуваної проблеми – темі дисертації. Дисертант здійснив продуктивну спробу вирішення даної проблеми.

Дисертаційне дослідження виконано як складову частину комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди «Підвищення ефективності педагогічного процесу в середніх загальноосвітніх і вищих навчальних закладах» (№ 0115U005821 від 23.12.2015 р.) та корелює з новою комплексною темою кафедри «Наукові основи і навчально-методичний супровід педагогічного процесу в закладах освіти: історико-педагогічний, компаративний та прогностичний аспекти» (№ 0121U107474 від 22.01.2021 р.) Тема затверджена вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол №9 від 22.12.2017 р.).

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

У результаті проведеного дослідження дисертантом: здійснено цілісне дослідження проблеми патріотичного виховання учнів молодших класів

експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців; *вивчено позитивний досвід патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців (вивчення й переосмислення культурної спадщини; застосування соціокультурного підходу до теоретичного і практичного формування культури патріотизму; врахування етнічної специфіки, регіональних особливостей, утвердження системи національних цінностей; відповідність нормативно-правової бази викликам сучасності; оптимізація молодіжної політики); з'ясовано особливості патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців (діяльність шкіл ґрунтується на основі педагогіки співробітництва, людиноцентризму, стимулювання інтересу до історичної та культурної спадщини, формування усвідомлення себе членом колективу, взаємозв'язку різних напрямів виховання, виховання найкращих моральних рис китайського характеру тощо); обґрунтовано напрями імплементації з досвіду патріотичне виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців та можливості його творчого застосування в українську систему початкової освіти.*

Подальшого розвитку набули наукові положення про зміст, форми та методи патріотичне виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців. До наукового обігу введено невідомі та маловідомі джерела китайською (35) мовою, окремі факти й положення, пов'язані з розв'язанням досліджуваної проблеми.

Нові факти, одержані здобувачем.

Дисертація Чень Цзін є порівняльним дослідженням, що спрямоване на виявлення позитивних чинників патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців та їх творче використання у процесі організації середньої освіти в Україні. Оцінюючи найважливіші здобутки дисертаційного дослідження, варто вказати на наступні результати, що мають вагому наукову новизну.

По-перше, цінною, з точки зору педагогіки вищої школи, є здійснене цілісне дослідження проблеми патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців.

По-друге, цінними є розкриті підходи до визначення суті поняття «виховання», «патріотичне виховання», «народний танець» в роботах китайських учених.

По-третє, цінним є узагальнений китайський досвід із визначеної проблеми за такими напрямками: зміст, форми, методи патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз тексту дисертації Чень Цзін та змісту публікацій дисертанта дають підстави для висновку стосовно наукової достовірності викладених автором

результатів. Дисертантом опрацьовано значний масив наукових джерел (244 найменувань, із них – 156 іноземними мовами), на підставі розгляду яких сформульовано власне бачення досліджуваної проблеми.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується належною теоретичною базою, ґрунтовним вивченням і критичним аналізом наукових праць і, загалом, не викликає сумніву.

Дисертаційне дослідження Чень Цзін містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальну наукову проблему.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка №01/10-419 від 30.06.2020 р.), Бердянського державного педагогічного університету (довідка №57-01/808 від 31.08.2020 р.), Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (довідка № 640-33/03 від 07.07.2020 р.).

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вдосконалено освітньо-професійні програми та навчальні програми професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів, а також оновлено зміст навчальних програм, зокрема з порівняльної педагогіки, педагогіки та історії педагогіки.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність загалом.

Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел до кожного розділу (244 найменувань, із них – 156 іноземними мовами). Загальний обсяг роботи становить 212 сторінок, основний зміст викладено на 156 сторінках. Розділи дисертації логічно завершені, містять висновки, які відповідають змісту та поставленим завданням дослідження.

Дисертант на достатньому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, її актуальність, визначила мету, завдання, об'єкт, предмет, концепцію, методологічні й теоретичні основи, аргументувала використання обраних методів дослідження.

Перший розділ **«Теоретичні основи патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців»** присвячено стану вивчення досліджуваної проблематики; визначено основні напрями її розроблення у світовому й китайському науковому дискурсі; проаналізовано джерельну базу дослідження; схарактеризовано тенденції патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР; визначено науково-педагогічні засади китайського народного танцю; подано структуру та зміст патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців.

У другому розділі **«Досвід організації патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців»** авторкою проаналізовано зміст, форми, методи та засоби організації

патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців; розкрито можливості використання прогресивного китайського позитивного досвіду у процесі організації патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців в закладах вищої освіти України.

Виходячи з аналізу основної частини роботи, доходимо висновку, що мета в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Творчий задум автора дисертації досить чітко виявляється у всіх компонентах наукового апарату: в обґрунтуванні актуальності, визначенні мети, завдань, об'єкта, предмета, теоретичних засад дослідження. Звертає на себе увагу логічно виправдана структурованість та послідовність викладу змісту дисертаційної роботи, яка повною мірою відповідає меті та завданням проведеного дослідження.

Дисертаційна робота Чень Цзін за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

У цілому позитивно оцінюючи наукове і практичне значення дисертаційної роботи, висловимо деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. У першому розділі дисертаційного дослідження представлено теоретичний аналіз патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців як педагогічної проблеми. Вважаємо, що даний розділ дисертації значно посилив би ґрунтовний аналіз підходів зарубіжних науковців до зазначеного явища.

2. На основі аналізу китайської наукової літератури визначено структуру патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР та визначено особливості патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців. Проте, в тексті дисертації позиції деяких науковців з окресленого питання представлено в описовій формі, тобто не вистачає авторського аналізу цього матеріалу.

3. У дисертації ґрунтовно розкрита методологічна основа дослідження, яке здійснено на засадах порівняльної педагогіки. Робота набула б більшої досконалості, якби була доповнена положеннями компаративістського підходу.

4. На основі теоретичного аналізу здійснено потрактування поняття «патріотичне виховання». Бажано було б, зважаючи на предмет дослідження, розкрити поняття «патріотичне виховання учнів молодших класів».

5. Очевидно, що процес організації патріотичного виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців вимагає використання певних діагностичних процедур для виявлення його рівня сформованості. Ураховуючи наукову цінність цього матеріалу, необхідно було в дисертації представити опис проведення процедури такої діагностики, що стало б у нагоді українським педагогам.

Проте, висловлені зауваження не знижують якості й практичного значення дисертації, мають здебільшого рекомендаційний характер і не впливають на загальний позитивний висновок оцінки проведеного дослідження.

Загальний висновок та оцінка дисертації.

Дисертаційна робота Чень Цзін «Патріотичне виховання учнів молодших класів експериментальних шкіл в КНР засобами народних танців» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №167, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки
Харківського національного педагогічного
університету імені В.Н. Каразіна

Оксана ЖУКОВА

